Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-33 Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1011

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR KLIMAAT EN ENERGIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 maart 2023

Bijgevoegd vindt u een verslag van het beleidsdebat dat ik heb bijgewoond tijdens de informele Energieraad van 27 februari.

De Minister voor Klimaat en Energie,
R.A.A. Jetten

kst-21501-33-1011
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2023

Verslag Informele Energieraad 27 en 28 februari 2023

Op 27 en 28 februari vond in Arlandastad (Zweden) de informele Energieraad plaats. Deze Energieraad was gecombineerd met de informele Transportraad. Over de transportsessies tijdens deze Raad ontvangt u van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een verslag. Tijdens de informele Energieraad vond een beleidsdebat plaats over de inrichting van de energie- en de gasmarkt en hoe leveringszekerheid geborgd kan worden.

Verder vond een gecombineerde transport- en energiesessie plaats. Daarbij werd in kleine groepjes in informele setting van gedachten gewisseld over duurzame mobiliteit en de daarbij behorende randvoorwaarden (laadpalen infrastructuur, regelgeving etc.) zonder dat daaruit conclusies zijn getrokken. Hierbij heb ik namens Nederland langs de lijnen van de geannoteerde agenda, die u op 13 februari heeft ontvangen (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1007), input geleverd. Op 28 februari vond een soortgelijke sessie plaats over energiepolitiek en concurrentievermogen van de industrie. Ook uit deze sessie zijn geen conclusies voortgekomen.

Via deze weg wil ik u tevens informeren over een informele bijeenkomst die heeft plaatsgevonden met lidstaten die ruimte zien voor kernenergie in hun energiemix. Bij deze bijeenkomst heeft deze groep afgesproken regelmatiger in dit verband vrijblijvend kennis en ervaringen uit te wisselen op het gebied van afvalmanagement, veiligheidsstandaarden en technologische ontwikkelingen. Voor Nederland kan deze informele uitwisseling van kennis en kunde tussen lidstaten erg nuttig en behulpzaam zijn bij de realisatie van de plannen uit het coalitieakkoord (Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77).

Ontwerp Energiemarkt en leveringszekerheid – voorbereiding voor komende winter

Het debat vond plaats in twee sessies: hervorming elektriciteitsmarkt en paraatheid voor komende winter.

Hervorming elektriciteitsmarkt

De sessie werd afgetrapt met een inleiding van *Agency for the Cooperation of Energy Regulators* (ACER) waarin hun visie op de hervorming van de elektriciteitsmarkt werd gedeeld. Zij pleitten voor lange termijncontracten die tegen abrupte prijsstijgingen beschermen en een goed functionerende en open markt met voldoende prijsprikkels om te investeren. Zij stelden dat de geïntegreerde elektriciteitsmarkt de afgelopen jaren veel goeds heeft gebracht, en nu klaar gemaakt dient te worden voor de verdere uitrol van hernieuwbare energie.

De Europese Commissie (hierna: Commissie) stelde dat de hervorming van de elektriciteitsmarkt waarschijnlijk vorm krijgt langs drie sporen, namelijk 1) het bevorderen van liquiditeit op de lange termijn markten; 2) investeringen in hernieuwbare energie te bevorderen door bijvoorbeeld inzet van *Power Purchase Agreements* (PPA) en *Contracts for Difference* (CfD); en 3) via consumentenbeleid teneinde de consument beter beschermen. Dit laatste dient te gebeuren door consumenten de keus te geven uit vaste of flexibele contracten en door het eenvoudiger te maken voor consumenten om elektriciteitsproductie te delen met anderen. Het beleidsdebat verliep vervolgens langs deze drie lijnen.

In het algemeen waren de meeste lidstaten, waaronder Nederland, het erover eens dat de geïntegreerde elektriciteitsmarkt behouden moet

blijven, de verdere uitrol van hernieuwbare energie moet faciliteren en consumenten moet beschermen tegen risico's van grote prijsschommelingen. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de markt voldoende competitief blijft voor investeerders, door randvoorwaarden zoals goede interconnectiviteit te realiseren, en ook prijsprikkels te behouden. Ook riep een groep lidstaten, waaronder Nederland, op tot een gedegen impact assessment alvorens al te ingrijpende maatregelen worden genomen. Andere lidstaten pleitten dat deze hervorming zo snel mogelijk doorgang moet vinden en er bij voorkeur onder Zweeds voorzitterschap al een algemene oriëntatie moet worden bereikt.

In het beleidsdebat kwamen een aantal specifieke suggesties naar voren. Zo werd door een aantal lidstaten bijvoorbeeld gepleit voor het ontkoppelen van de gasprijs aan de elektriciteitsprijs, zodat de elektriciteitsprijs minder aan schokken onderhavig zou zijn. Voorts werd, ter extra bescherming van de consument, gepleit voor lange termijn contracten die minder risico meebrengen. Ook pleitte een groep lidstaten voor het bevorderen van flexibiliteit in de elektriciteitsmarkt door vraag naar elektriciteit en opslag van elektriciteit te organiseren.

Samen met een aantal andere lidstaten heb ik gewezen op het belang van voldoende liquiditeit op de elektriciteitsmarkt. Vorig jaar was er de situatie dat door onvoldoende liquiditeit op de markt aanbieders van elektriciteit gevoelig waren voor korte termijn prijsschokken die uiteindelijk werden doorberekend aan consumenten. Ik heb in dit verband opgeroepen om zowel de integratie van de elektriciteitsmarkt verder te versterken, als ook met slimme en gerichte oplossingen voor bovenstaande problematiek te komen, zoals het volledig kunnen *hedgen* van posities door aanbieders. Hierbij heeft een groep lidstaten, waaronder Nederland, wel benadrukt dat het van belang is de spot markt intact te houden en marktingrijpen zoveel mogelijk te voorkomen zodat de markt goed blijft functioneren. Ook gaf een aantal lidstaten aan in te willen zetten op de uitbreiding van mogelijkheden om capaciteitsmechanismen voor elektriciteit in te stellen.

Tot slot was tussen een aantal lidstaten een verschil van inzicht merkbaar over of CFD's en PPA's verplicht moeten worden of vrijblijvend mogen worden ingezet. De voorkeur van Nederland gaat uit naar vrijblijvende inzet van CFD's en PPA's ten behoeve van de uitrol van hernieuwbare energie om zo de benodigde prijsprikkels te behouden voor een goed werkende elektriciteitsmarkt.

Paraatheid gasmarkt komende winter

De Commissie reflecteerde op het afgelopen jaar en wat is bereikt op het gebied van noodmaatregelen en ingrijpen in de gasmarkt. Hoewel lidstaten het niet altijd met elkaar eens waren, heeft de Europese Unie volgens de Commissie solidariteit en daadkracht getoond. Een aantal lidstaten haakten hierop aan door zowel de samenwerking te roemen, als ook te waken voor een tweespalt, zoals deze was ontstaan rondom het marktcorrectiemechanisme.

Het veiligstellen van leveringszekerheid blijft voor veel lidstaten, ook Nederland, prioriteit. Hoewel de omstandigheden nu gunstig lijken, de opslagen goed zijn gevuld en we een milde winter hebben gehad, wordt komende winter nog steeds een uitdaging. Daarom is het van belang om verder in te zetten op de diversificatie van import en importeurs, de uitrol van hernieuwbare energie nog meer te versnellen en, zo heb ik namens Nederland aangegeven, blijven in te zetten op energiebesparing.

Met betrekking tot de vorig jaar aangenomen noodverordeningen over gasbesparing, de solidariteitsmaatregelen en het marktcorrectiemechanisme gaf een aantal lidstaten aan dat deze verlengd moeten worden.